

Sygn. akt VI ACa 961/11

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Urszula Wiercińska (spr.)

Sędzia SA – Małgorzata Manowska

Sędzia SA – Małgorzata Kuracka

Protokolant: – sekr. sądowy Ewelina Murawska

po rozpoznaniu w dniu 12 stycznia 2012 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa D. K.

przeciwko K. S.

o ochronę dóbr osobistych

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 20 kwietnia 2011 r.

sygn. akt III C 995/10

I oddala apelację,

II zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 720 (siedemset dwadzieścia) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. VI ACa 961/11

UZASADNIENIE

Powód D. K. wniósł o zobowiązanie K. S. - redaktora naczelnego i wydawcy (...) w P. do opublikowania w czterech kolejnych numerach w okresie 1 miesiąca od uprawomocnienia się wyroku oświadczenia następującej treści: „Jako wydawca i redaktor naczelny (...) przepraszam Pana D. K. za naruszenie jego dóbr osobistych publikacjami informującymi o zapadłym przeciwko niemu wyrokowi karnemu i sugerującymi, że zapadły wyrok zmusił wicestarostę do złożenia rezygnacji. Wyrok z dnia 21.04.2010 r. nie jest prawomocny, D. K. złożył wniosek o jego uzasadnienie i apelację. Wydanie więc wyroku w pierwszej instancji nie zobowiązywało wicestarosty do złożenia rezygnacji ze sprawowanej funkcji. K. S.". Nadto powód wniósł o zasądzenie kwoty 5000 złotych tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych oraz zasądzenie na rzecz (...)Domu Pomocy w C. kwoty 10.000 zł tytułem zapłaty na cel społeczny.

Pozwany K. S. wniósł o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2011 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zobowiązał pozwanego K. S. do opublikowania w tygodniku (...) w okresie jednego miesiąca od dnia uprawomocnienia się wyroku, w dwóch kolejnych numerach tygodnika, oświadczenia następującej treści: „Jako wydawca i redaktor naczelny (...) przepraszam Pana D. K. za naruszenie jego dóbr osobistych publikacjami informującymi o zapadłym przeciwko niemu wyroku karnym z dnia 21 kwietnia 2010 r. Wyrok ten nie jest prawomocny - D. K. złożył bowiem wniosek o uzasadnienie wyroku oraz apelację. K. S.”, zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych, w pozostałej części powództwo oddalił oraz zniósł wzajemnie pomiędzy stronami koszty postępowania.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało oparte o następujące ustalenia faktyczne i rozważania.

W dniu 21 kwietnia 2010 r. przeciwko powodowi zapadł wyrok karny w pierwszej instancji w sprawie III K 2436/06 prowadzonej przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy. Wyrok nie jest prawomocny – powód złożył wniosek o uzasadnienie wyroku i apelację. Wówczas powód piastował funkcję wicestarosty powiatu (...). W publikacji prasowej (...) oznaczonej Rok (...) z 23-29 kwietnia 2010 r. na stronie 7 zamieszczono materiał prasowy pt. „(...)”, w którego treści podano dane osobowe D. K., identyfikując go jednocześnie jako wicestarostę powiatu (...). Obok treści artykułu znajdowała się fotografia przedstawiająca powoda (k. 11). Powód pismem z dnia 28 kwietnia 2010 r. wezwał pozwanego do zaniechania dalszego naruszania jego dóbr osobistych. Powód, zgodnie ze zobowiązaniem podjętym przed Radą Powiatu, iż w razie wydania wyroku skazującego zrezygnuje z funkcji wicestarosty, złożył w kwietniu 2010 r. na sesji Rady Powiatu rezygnację. W wyniku złożonej rezygnacji Rada Powiatu wybrała nowego starostę, a pozwany po raz kolejny opublikował w (...) Nr (...) z 18-24 czerwca 2010 r. w artykule „(...)” informację o postępowaniu karnym toczącym się przeciwko powodowi z podaniem jego danych osobowych. Pismem z dnia 24 czerwca 2010 r. powód wezwał pozwanego do opublikowania w (...) oświadczenia oraz do zapłaty na rzecz Domu Pomocy w C. kwoty 10.000 zł.

Podczas toczącej się przeciwko powodowi sprawy karnej ani Sąd, ani prokurator, nie wydali zezwolenia na ujawnienie danych osobowych i wizerunku powoda.

Sesje Rady Powiatu, w których brał udział powód, są jawne. Podczas sesji obecni są dziennikarze. Osobom uczestniczącym w sesji rady robione są zdjęcia - zdjęcie powoda zamieszczone w publikacji „Wicestarosta skazany” pochodzi właśnie z jednej z sesji rady. Sprawozdania z sesji rady zamieszczane są w BIH (Biuletynie Informacji Publicznej), który jest ogólnodostępny.

Sąd I instancji uznał, że powództwo jest uzasadnione. Zgodnie z art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie poszkodowany może również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Zgodnie zaś z art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Z kolei art. 13 ust. 2-3 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe stanowi, iż nie wolno publikować w prasie danych osobowych i wizerunku osób, przeciwko którym toczy się postępowanie przygotowawcze lub sądowe, jak również danych osobowych i wizerunku świadków, pokrzywdzonych i poszkodowanych, chyba że osoby te wyrażą na to zgodę (ust.2). Ograniczenie, o którym mowa w ust. 2, nie narusza przepisów innych ustaw. Właściwy prokurator lub sąd może zezwolić, ze względu na ważny interes społeczny, na ujawnienie danych osobowych i wizerunku osób, przeciwko którym toczy się postępowanie przygotowawcze lub sądowe (ust. 3).

Problematyka podmiotowego zakresu zakazu publikacji wynikającego z art. 13 ust. 2 prawa prasowego była rozstrzygana przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 marca 2008 r. sygn. IV CSK 474/07 oraz w wyroku z dnia 28 stycznia 2009 r. sygn. IV CSK 346/08. Sąd Najwyższy potwierdził, iż art. 13 ust. 2 prawa prasowego dotyczy wszystkich

osób, przeciwko którym toczy się postępowanie przygotowawcze lub sądowe i nie różnicuje zakresu ochrony od statusu danej osoby - np. faktu, iż jest to osoba prowadząca działalność publiczną. Natomiast względność ochrony przejawia się w tym, iż na publikację, ze względu na ważny interes społeczny, może zezwolić prokurator lub sąd.

W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, iż pozwany naruszając zakaz wynikający z art. 13 ust. 2 prawa prasowego naruszył dobra osobiste powoda w postaci jego czci, dobrego imienia i wizerunku. Bezspornym jest, iż wyrok, który zapadł przeciwko powodowi w postępowaniu karnym, w chwili dokonania naruszenia oraz w chwili orzekania, był nieprawomocny - do czasu uprawomocnienia się wyroku istniała sytuacja toczącego się postępowania, a powód po dokonaniu spornych publikacji oceniany był przez współpracowników i osoby z jego środowiska jako osoba skazana za popełnienie przestępstwa. Postępowanie karne uznawane jest za postępowanie w toku do uprawomocnienia się orzeczenia. Nie miałby zatem znaczenia w sprawie i nie znosił bezprawności działania pozwanego podnoszony przez niego fakt, iż powód nie złożył apelacji, a zrobił to jedynie prokurator. Do czasu uprawomocnienia się wyroku pozwany nie powinien, zgodnie z dyspozycją art. 13 ust. 2 prawa prasowego, publikować danych osobowych i wizerunku powoda w związku z toczącym się postępowaniem karnym. Nie ma także znaczenia podnoszony przez pozwanego fakt, iż powód zamierza kandydować do nadchodzących wyborów samorządowych. Art. 13 prawa prasowego jedyny wyjątek od hipotezy przewidzianej w ust. 2, przy braku zgody osoby zainteresowanej, przewiduje w ust. 3 - ujawnienie danych osobowych i wizerunku osób, przeciwko którym toczy się postępowanie przygotowawcze lub sądowe może nastąpić wyłącznie na podstawie zezwolenia sądu lub prokuratora z uwagi na ważny interes społeczny. Wydanie takiego zezwolenia w sprawie niniejszej nie miało miejsca.

W ocenie Sądu Okręgowego nie ma także znaczenia okoliczność, iż powód oświadczenie o toczącej się sprawie karnej i o zamiarze rezygnacji ze sprawowanej funkcji na wypadek wydania wyroku skazującego wygłosił na sesji Rady Powiatu, która ma charakter jawny i obecni są na niej dziennikarze. Taka sytuacja nie zastępuje zgody osoby zainteresowanej, sądu lub prokuratora na zamieszczenie informacji o toczącym się postępowaniu karnym wraz z wizerunkiem danej osoby. Brak także podstaw do przyjęcia, jak sugerował pozwany, iż publiczna wypowiedź powoda w kwestii sprawy karnej stanowi dorozumianą zgodę na publikację informacji o postępowaniu karnym i wizerunku. Jedynie podanie do publicznej wiadomości informacji o toczącym się postępowaniu przez najwyższy organ prokuratury może znosić zakaz wynikający z art. 13 ust. 2 prawa prasowego (zob. wyrok SN z dn. 28.01.2009r., IV CSK 346/08, LEX 520018).

Z uwagi na powyższe Sąd I instancji powództwo uwzględnił, nakazując zamieszczenie oświadczenia o treści jak w pkt I wyroku oraz zasądając od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5000 zł tytułem zadośćuczynienia. Sąd Okręgowy zmodyfikował treść sformułowanego przez powoda oświadczenia usuwając z niego słowa „sugerującymi, że zapadły wyrok zmusił wicestarostę do złożenia rezygnacji” oraz „Wydanie więc wyroku w pierwszej instancji nie zobowiązywało wicestarosty do złożenia rezygnacji ze sprawowanej funkcji”, ponieważ w ocenie Sądu kwestionowane przez powoda publikacje takich sugestii nie zawierały. W artykule „(...)” znajduje się fragment informujący, iż „W chwili, gdy D. K. zdecydował się na kandydowanie na stanowisko wicestarosty zaznaczył, że jeśli sąd uzna zarzut, zgodzi się z wyrokiem i ustąpi ze stanowiska” - wynika więc z niego wprost, iż to nie zapadły wyrok zmusił powoda do rezygnacji ze sprawowanej funkcji. Artykuł „(...)” zawiera wprawdzie stwierdzenie, iż „powodem decyzji (o rezygnacji) było ogłoszenie wyroku w sprawie karnej (...)”, jednakże stwierdzenie to jest prawdziwe - powód sam bowiem na sesji Rady Powiatu zapowiedział, iż w przypadku ogłoszenia wyroku skazującego w sprawie karnej ustąpi ze stanowiska. Z powyższych artykułów wynika więc, iż rezygnacja powoda ze sprawowanej funkcji była wynikiem jego wcześniejszej deklaracji, a nie faktem zapadnięcia wyroku skazującego. Sąd Okręgowy uznał za zasadne zamieszczenie oświadczenia w dwóch, a nie czterech kolejnych numerach (...), ponieważ powód kwestionował dwa artykuły zawierające informacje o toczącej się sprawie karnej.

Sąd I instancji zasądził na rzecz powoda od pozwanego kwotę zadośćuczynienia w wysokości 5.000 zł, oddalił natomiast powództwo w zakresie zasądzenia kwoty 10.000 zł na cel społeczny, uznając zasądzoną kwotę 5.000 zł za adekwatną do rozmiaru naruszenia oraz możliwości finansowych pozwanego. Oddalając żądanie zapłaty sumy na cel społeczny Sąd Okręgowy uwzględnił prezentowany w doktrynie pogląd, iż żądań opartych na art. 448 k.c. pokrzywdzony może domagać się alternatywnie (por. Gawlik Zdzisław, Janiak Andrzej, Kidyba Andrzej, Koziół Grzegorz, Olejniczak Adam, Pyrzyńska Agnieszka, Sokołowski Tomasz, Komentarz, LEX 2010, Komentarz do art. 448

kodeksu cywilnego (Dz.U.64.16.93), [w: A. Kidyba (red.), A. Olejniczak, A. Pyrżyńska, T. Sokołowski, Z. Gawlik, A. Janiak, G. Koziół, Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część ogólna, LEX, 2010).

Apelację od powyższego wyroku złożył pozwany, w części uwzględniającej powództwo. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 k.p.c. przez wyprowadzenie z materiału dowodowego błędnego wniosku, prowadzącego do uznania, że pozwany zamieścił bez zgody powoda informację o toczącym się wobec niego postępowaniu karnym wraz z jego wizerunkiem, podczas gdy powód przez publiczną, wypowiedź w kwestii przedmiotowej sprawy karnej wyraził dorozumianą zgodę na publikację w/w informacji i swego wizerunku;
2. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 k.p.c. przez wyprowadzenie z materiału dowodowego błędnego wniosku, prowadzącego do uznania, że pozwany naruszył dobra osobiste powoda w postaci jego czci, dobrego imienia i wizerunku, gdy w rzeczywistości posiadał on udzieloną w sposób dorozumiany zgodę powoda na zamieszczenie informacji o toczącym się wobec niego postępowaniu karnym wraz z jego wizerunkiem;
3. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 k.p.c. przez wyprowadzenie z materiału dowodowego błędnego wniosku, prowadzącego do uznania, że kwota 5.000 zł. jest adekwatna do rozmiaru naruszenia;
4. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 k.p.c. przez wyprowadzenie z materiału dowodowego błędnego wniosku, prowadzącego do uznania, że powód po dokonaniu spornych publikacji oceniany był przez współpracowników i osoby z jego środowiska jako osoba skazana za popełnienie przestępstwa,
5. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 k.p.c. przez wyprowadzenie z materiału dowodowego błędnego wniosku, prowadzącego do uznania, że kwota 5.000 zł stanowi adekwatną do możliwości finansowych pozwanego, podczas gdy nie zostało przeprowadzone postępowanie dowodowe w powyższym zakresie uzasadniające przyjęcie w/w uznania;
6. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 24 § 1 w zw. z art. 13 ust. 2 prawa prasowego oraz art. 448 k.c. przez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że pozwany naruszył dobra osobiste powoda w postaci jego czci, dobrego imienia i wizerunku, a w konsekwencji do uznania jego żądania za zasadne, podczas gdy wyraził on dorozumianą zgodę na publikację informacji o toczącym się wobec niego postępowaniu karnym i swego wizerunku;
7. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 k.p.c. przez wyprowadzenie z materiału dowodowego błędnego wniosku, prowadzącego do uznania, że pozwany w przedmiotowych artykułach nie wskazał, iż wyrok karny wobec powoda jest nieprawomocny, podczas gdy z ich treści wynika wręcz odmiennie,
8. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 24 § 1 k.c. przez błędną wykładnię polegającą na zawarciu w treści oświadczenia, iż pozwany również jako wydawca przeprosza powoda za naruszenie dóbr osobistych, podczas gdy nie jest zasadne, aby w treści sprostowania zawarte były również przeprosiny pozwanego jako wydawcy za naruszenie dóbr osobistych powoda,
9. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 24 § 1 k.c. przez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, iż do usunięcia skutków naruszenia niezbędna jest aż dwukrotna publikacja oświadczenia pozwanego podczas, gdy wystarczająca jest tylko jednokrotna jego publikacja, co jest uzasadnione częstotliwością domniemanego naruszenia.

Pozwany wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części przez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie zwrotu kosztów procesu w obu instancjach według norm przepisanych, zaś z ostrożności procesowej o zmianę zaskarżonego orzeczenia przez zobowiązanie pozwanego K. S. do jednokrotnego opublikowania w tygodniku (...) w okresie jednego miesiąca od dnia wyroku oświadczenia o następującej treści: „Jako redaktor naczelny (...) przeproszam Pana D. K. za naruszenie jego dóbr osobistych polegające na wymienienu jego imienia i nazwiska oraz wskazaniu wizerunku w artykułach informujących o zapadłym przeciwko niemu nieprawomocnym wyrokowi karnym z dnia 21 kwietnia 2010 r.,

tj. naruszenie art. 13 ustawy prawo prasowe. K. S.” i oddalenie powództwa w pozostałej części, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej wysokości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd II instancji uznając trafność ustaleń faktycznych i dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny prawnej – przyjął je za własne. Zarzuty sformułowane przez skarżącego są chybione.

Wbrew twierdzeniom apelacji nie może budzić rozsądnych wątpliwości, że opublikowanie w dwóch wyżej wymienionych artykułach (...) danych osobowych powoda, w kontekście informacji, że w stosunku do powoda zapadł nieprawomocny wyrok karny skazujący, jest informacją, która doprowadziła do naruszenia jego dóbr osobistych oraz wizerunku. Publikacja z 23-29 kwietnia 2010 r. pt. „(...)” zawierała również fotografię powoda. Nastąpiło naruszenie dobrego imienia i czci powoda przez skojarzenie w opinii publicznej postaci powoda z toczącym się przeciwko niemu postępowaniem karnym i wydaniem wyroku skazującego nieprawomocnego. Informacja o toczącym się przeciwko danej osobie postępowaniu karnym, którego „pierwszy etap” zakończył się wyrokiem skazującym skutkuje jednoznacznie negatywnym przedstawieniem danej osoby, kojarząc ją z podejmowaniem działań przez prawo zabronionych. Każde dobro osobiste skupia w sobie dwa elementy – chronioną wartość (tu dobre imię, cześć, wizerunek) oraz prawo żądania od innych jej poszanowania. Tych elementów, tj. poszanowania dla chronionej wartości w działaniach strony pozwanej zabrakło. Dlatego też zarzut apelacji naruszenia art. 24 § 1 k.c. jest chybiony.

Skarżący zarzucił błędne uznanie przez Sąd I instancji, że powód po ukazaniu się spornych publikacji oceniany był przez współpracowników i osoby z jego środowiska, jako osoba skazana za popełnienie przestępstwa. W kontekście tak sformułowanego zarzutu należy podnieść, że co do zasady o naruszeniu dóbr osobistych nie może decydować wyłącznie odczucie osoby pokrzywdzonej, należy bowiem stosować wzorzec obiektywny. Nie można jednak przyjmować, że każdy przypadek naruszenia dóbr osobistych wymaga ustalenia, że naruszenie dóbr spowodowało określoną reakcję społeczną. Jest oczywistym, że niektóre wypowiedzi mogą stanowić naruszenie dóbr osobistych już w wyniku samej formy lub treści wypowiedzi, co daje się stwierdzić przy zastosowaniu obiektywnych ocen takiej wypowiedzi, niezależnie od posłużenia się takim kryterium oceny, jakim jest rodzaj reakcji na treść wypowiedzi. To, że kryterium takie może być pomocne dla oceny, czy doszło do naruszenia dóbr osobistych przy uwzględnieniu obiektywnych kryteriów oceny, nie oznacza natomiast, że istnieje obowiązek posłużenia się nim w każdym przypadku naruszenia dóbr osobistych i osoba, której dobra osobiste zostały naruszone ma obowiązek wykazania zawsze, że ktoś zainteresował się przynajmniej wypowiedzią naruszającą jej dobra. Wystarczające dla stwierdzenia naruszenia dobra osobistego może być ustalenie, że określona wypowiedź mogła potencjalnie wywołać negatywną ocenę osoby domagającej się ochrony swoich dóbr (por. wyrok SN z dn. 23.03.2005 r., I CK 639/04). Informacja przedstawiona w obu publikacjach o toczącym się przeciwko powodowi postępowaniu karnym, którego „pierwszy etap” zakończył się wyrokiem skazującym, jest jednoznacznie negatywnym przedstawieniem powoda, jako osoby podejmującej działania przez prawo zabronione. Tym samym taka treść artykułów pozwala je ocenić, jako naruszające dobra osobiste powoda bez potrzeby dokonywania analizy, jakiego rodzaju dalsze skutki dla powoda mogła wywierać ta wypowiedź dziennikarska w gronie osób, do których dotarła. Zatem zbędna jest analiza, która prowadziłaby do wykazania negatywnego odbioru przedmiotowych wypowiedzi. Jedynie więc na marginesie, w ocenie Sądu Apelacyjnego nie budzi rozsądnych wątpliwości, że odbiór cytowanych przez Sąd I instancji fragmentów obu publikacji, mógł co najmniej wywołać negatywny obraz powoda u osób, które zapoznały się z ich treścią. Niezależnie zatem od reakcji osób z kręgów zawodowych i/lub towarzyskich, miała ona charakter wypowiedzi godzącej w dobre imię i część powoda.

Sąd I instancji na pytanie, czy doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda udzielił odpowiedzi pozytywnej, którą Sąd Apelacyjny podziela. Kolejnym pytaniem, na które należało udzielić odpowiedzi to - czy działanie pozwanego miało charakter bezprawny. Trafną jest pozytywna odpowiedź Sądu Okręgowego również co do tego elementu sprawy.

Zgodnie z art. 13 ust. 2 prawa prasowego (dalej pr. pras.), nie wolno publikować w prasie danych osobowych i wizerunku osób, przeciwko którym toczy się postępowanie przygotowawcze lub sądowe, chyba że wyrażą na to zgodę. Wyjątek od tej zasady przewidziano w art. 13 ust. 3 pr. pras., stanowiąc, że właściwy prokurator lub sąd może zezwolić, ze względu na ważny interes społeczny, na publikację tych danych. Zakaz wprowadzony w powołanym przepisie ma charakter względny w tym znaczeniu, że może być uchylony orzeczeniem prokuratora lub sądu, zezwalającym na publikację danych. Uchylenie zakazu publikacji danych należy do wyłącznej kompetencji wymienionych organów, do których też należy ocena przesłanki istnienia „ważnego interesu społecznego”, który za tym przemawia. Podmiot zamierzający dokonać publikacji nie ma własnego, samodzielnego uprawnienia do oceny, że publikacja danych osobowych osoby, przeciwko której toczy się postępowanie przygotowawcze lub sądowe, jest dopuszczalna ze względu na interes społeczny.

Artykuł 13 ust. 2 pr. pras. ma natomiast charakter bezwzględny w tym znaczeniu, że dotyczy wszystkich osób, przeciwko którym toczy się postępowanie przygotowawcze lub sądowe i nie różnicuje zakresu ochrony ze względu na status danej osoby, w tym ze względu na to, czy zalicza się ona do tzw. osób publicznych. Bezsporne w orzecznictwie i piśmiennictwie stanowisko, że osoba podejmująca działalność publiczną musi liczyć się z większą dostępnością jej poczynań dla opinii publicznej oraz z możliwością szerszej kontroli i krytyki, nie oznacza, że osoba taka - gdy toczy się będzie przeciwko niej postępowanie przygotowawcze lub sądowe - jest pozbawiona ochrony, którą przyznaje art. 13 ust. 2 pr. pras. Przepis ten nie pozwala na różnicowanie zakresu ochrony i nie daje podstaw do wyłączenia osób publicznych z zakresu jego działania (por. wyrok SN z dn. 18.03.2008 r., IV CSK 474/07, OSNC 2009/6/87).

Zgody sądu lub prokuratora, o której mowa w art. 13 ust. 3 pr. pras. nie można domniemywać. W konkretnych okolicznościach może się jednak zdarzyć, że bezprawność opublikowania danych zostanie wyłączona, a to wtedy, gdy dziennikarz powtórzył w publikacji informacje o postępowaniu karnym i dane osobowe oskarżonego, które wcześniej podał do publicznej wiadomości prokurator lub sąd w warunkach stwarzających podstawę do uznania, iż doszło do uchylenia zakazu, o którym mowa w art. 13 ust. 2 pr. pras. (por. wyrok SN z dn. 29.04.2008 r., I CSK 509/10).

W sprawie poza sporem jest, że żaden z podmiotów, tj. wydawca, redaktor naczelny i autor artykułów („(...)”, „(...)”) nie uzyskali zgody (tu sądu) na opublikowanie danych osobowych i wizerunku powoda w materiałach prasowych zawierających informacje o toczącym się przeciwko niemu postępowaniu karnym, w tym nieprawomocnym wyroku skazującym. Nie zaistniała również sytuacja podania do publicznej wiadomości przez sąd (lub uprzednio przez prokuratora) przedmiotowych informacji (tj. o postępowaniu karnym oraz danych osobowych powoda).

W konsekwencji każde opublikowanie bez zgody prokuratora lub sądu danych osobowych osób, przeciwko którym toczy się postępowanie przygotowawcze lub sądowe, narusza zakaz wynikający z art. 13 ust. 2 pr. pras. i jest bezprawne, niezależnie od tego, czy są to osoby publiczne, czy nie.

Dla porządku wskazać również należy, że ograniczenie ochrony wizerunku wynikające z art. 81 ust. 2 pkt 1 prawa autorskiego przez wprowadzenie dopuszczalności rozpowszechnienia wizerunku bez zezwolenia osoby powszechnie znanej, jeżeli wizerunek wykonano w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych, nie uchyla zakazu przewidzianego w art. 13 ust. 2 pr. pras. Dopuszczalność rozpowszechniania wizerunku na warunkach określonych w art. 81 ust. 2 pkt 1 prawa autorskiego nie obejmuje bowiem wizerunku osób, przeciwko którym toczy się postępowanie karne.

Skarżący w apelacji sformułował zarzuty opierające się na tym, że osoba, przeciwko której toczy się postępowanie przygotowawcze lub sądowe może zezwolić na ujawnienie jej danych osobowych w publikacji dotyczącej sprawy, której to postępowanie dotyczy kierując się dowolnymi przesłankami. W wyroku z 12 grudnia 2006 r., II CSK 280/06 (niepubl.), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zgoda pokrzywdzonego na działanie, które może godzić w jego dobra osobiste jest aktem woli stanowiącym wyraz świadomości uprawnionego co do przysługującego mu prawa wypowiedzenia się oraz zamiaru zmanifestowania na zewnątrz skorzystania z tego prawa. Udzielenie zgody na działanie zabronione przez art. 13 ust. 2 pr. pras. stanowi przyczynę wyłączającą jego bezprawność. Istnienia zgody uprawnionego, ani też jej zakresu nie domniemywa się i to pozwanego obciąża obowiązek wykazania, że taką zgodę uzyskał. Zgoda na ujawnienie

w prasie danych osobowych osoby, przeciwko której toczy się postępowanie karne może być udzielona przez tę osobę także w sposób dorozumiany. O tym, czy została udzielona i jaki był jej zakres decydują okoliczności konkretnego przypadku. W sprawie skarżący wskazuje, że wypowiedź powoda podczas sesji Rady Powiatu (...) w dniu 27 kwietnia 2010 r., w której poinformował o wydanym przeciwko niemu nieprawomocnym wyroku skazującym i zamiarze wniesienia apelacji oraz złożeniu rezygnacji z funkcji wicestarosty, świadczy o udzieleniu zgody na podawanie jego danych osobowych w kontekście informacji o toczącym się postępowaniu karnym i zapadłym nieprawomocnym wyroku skazującym. Podnieść zatem należy, że przedmiotowa wypowiedź powoda skierowana było do określonego kręgu osób, tj. radnych uczestniczących ww sesji, a celem powoda było poinformowanie radnych o jego sytuacji prawnej i wywiązanie się z „obietnicy” złożonej w 2006 r. zapowiadającej rezygnację w razie wydania wyroku skazującego. Obecność dziennikarzy i ewentualnie publiczności oraz publikacja sprawozdań z sesji rady powiatu w Biuletynie Informacji Publicznej nie może wpływać na ocenę charakteru i celu wypowiedzi powoda. Z zachowania się powoda podczas sesji Rady Powiatu (...) w dniu 27 kwietnia 2010 r. nieuprawnionym byłoby wnioskowanie, że godził się on na podanie jego danych osobowych i wizerunku w każdej publikacji, która ukazałaby się w czasie postępowania karnego przeciwko powodowi i przedstawiała tę sprawę. Ponadto powód dał jednoznaczny wyraz braku zgody na tego rodzaju publikacje kierując do pozwanego pismo z dnia 28 kwietnia 2010 r. (tj. po ukazaniu się artykułu pt. „(...)”) wzywające do zaniechania naruszania jego dóbr osobistych, w którym podniósł sprzeczność działań pozwanego z art. 13 ust. 2 pr. pras. Przedstawione okoliczności nie uzasadniają więc przyjęcia, że powód, choćby w sposób dorozumiany, zezwolił na odstępstwo od zakazu wynikającego z art. 13 ust. 2 pr. pras.

W konsekwencji działanie skarżącego w realiach rozpoznawanej sprawy było bezprawne, naruszało bowiem przepis art. 13 ust. 2 i 3 pr. pras.

W apelacji w części dotyczącej oświadczenia, do którego publikacji pozwany został zobowiązany, skarżący zakwestionował dwukrotność obowiązku wskazując na naruszenie art. 24 § 1 k.c. Ustalone okoliczności, w tym liczba i miejsce publikacji naruszających dobra osobiste powoda, a także fakt, że przede wszystkim dotarły one do miejscowego środowiska, przemawiają za tym, iż dwukrotne opublikowanie oświadczenia sformułowanego w zaskarżonym wyroku jest odpowiednie do stopnia naruszenia, jak i potrzebne do usunięcia jego skutków, a zatem odpowiada dyspozycji art. 24 § 1 zd. 2 k.c. Tym samym odmienny pogląd skarżącego nie jest trafny. Chybione są zarzuty związane z zasądzeniem na rzecz powoda kwoty 5000 zł tytułem zadośćuczynienia, jako adekwatnej do rozmiaru krzywdy i możliwości finansowych pozwanego. Wskazać należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych przeważa pogląd, iż o wysokości zadośćuczynienia powinien decydować rozmiar krzywdy wyrządzonej pokrzywdzonemu – zgodnie z kompensacyjną funkcją zadośćuczynienia (por. wyrok SN z dn. 11.10.2002 r., I CKN 1032/00). W ocenie Sądu Apelacyjnego, prawidłowo uznał Sąd I instancji, że kwota w wysokości 5000 zł odpowiada rozmiarowi doznanej przez powoda krzywdy wyrządzonej dwukrotnością publikacji w odstępie około dwóch miesięcy, w tym jednej zawierającej jego wizerunek. Nie budzi również rozsądnych wątpliwości, że zasądzona kwota pozostaje w granicach możliwości finansowych pozwanego, odwołując się chociażby do „zawartości” gazety wydawanej przez pozwanego, tj. do proporcji ogłoszeń w stosunku do merytorycznych publikacji (...). Ogłoszenia, z których część bez wątpienia należy do ogłoszeń płatnych, jest znacząca, a tym samym działalność pozwanego generuje dochód.

Skarżący zarzucił także naruszenie art. 24 § 1 k.c. przez błędną wykładnię polegającą na zawarciu w treści oświadczenia, iż pozwany również jako wydawca przeprosza powoda za naruszenie dóbr osobistych, podczas gdy nie jest zasadne, aby w treści sprostowania zawarte były również przeprosiny pozwanego jako wydawcy. Zarzut jest bezzasadny. Umknęło uwadze skarżącego, że przedmiotem sprawy jest ochrona dóbr osobistych i odpowiedzialność zarówno wydawcy, jak i redaktora naczelnego wynika wprost z art. 38 ust. 1 pr. pras. Przedmiotem sprawy nie jest natomiast żądanie sprostowania, w której zgodnie z art. 33 pr. pras. legitymowanym biernie byłby wyłącznie redaktor naczelny.

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania odwoławczego postanowiono stosownie do treści art. art. 98 § 1 i 3 k.p.c.